

УДК 349.6

ОСОБЛИВОСТІ БАНКРУТСТВА ОСОБЛИВО НЕБЕЗПЕЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЗГІДНО НОВОЇ РЕДАКЦІЇ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ВІДНОВЛЕННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ БОРЖНИКА АБО ВИЗНАННЯ ЙОГО БАНКРУТОМ»

Розумович І. М.

Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського, м. Сімферополь, Україна

У науковій статті досліджено питання щодо відображення в чинному законодавстві про банкрутство особливостей банкрутства особливо небезпечних підприємств, виявлено недоліки, що потребують подальших наукових досліджень та внесення змін до чинного законодавства України.

Ключові слова: об'єкт підвищеної безпеки, особливо небезпечне підприємство, банкрутство, екологічні вимоги.

Останніми роками в Україні спостерігається тенденція активізації процесу перетворень у різних галузях суспільства. Особлива увага при цьому приділяється питанням вдосконалення чинного законодавства та розробки нових правових важелів впливу на суб'єктів права. Не зосталася в стороні й сфера банкрутства суб'єктів господарювання. Нова редакція Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» розроблялась з врахуванням судової та іншої практики. Це спроба усунути прогалини чинного законодавства та вдосконалити механізми реалізації правових норм. Але й в новій редакції не приділяється належної уваги механізмам банкрутства особливо небезпечних підприємств.

В науці екологічного і господарського права розглядаються проблеми в сфері банкрутства і діяльності об'єктів підвищеної безпеки. Серед найбільш значущих є наукові праці Андрейцева В.І., Каракаша І.І., Костицького В.В., Полякова Б.М. та інш. Але й досі не сформований механізм врахування екологічних вимог при банкрутстві об'єктів підвищеної безпеки.

Метою наукової статті є дослідження особливостей банкрутства об'єктів підвищеної безпеки згідно нової редакції Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» шляхом порівняння двох редакцій закону.

Для досягнення поставленої мети ставляться наступні завдання:

- дати визначення поняттям «об'єкт підвищеної безпеки» та «особливо небезпечне підприємство» та виявити співвідношення між ними;
- охарактеризувати зміни до законодавства про банкрутство особливо небезпечних підприємств;
- запропонувати шляхи вирішення виявлених проблемних питань.

Чинне законодавство залежно від галузі права відрізняє поняття «об'єкт підвищеної небезпеки» та «особливо небезпечне підприємство». Перший термін дається в Законі України «Про об'єкти підвищеної небезпеки», норми якого є складовою галузі екологічного права. Під ним розуміється об'єкт, на якому використовуються, виготовляються, переробляються, зберігаються або транспортуються одна або кілька небезпечних речовин чи категорій речовин у кількості, що дорівнює або перевищує нормативно встановлені порогові маси, а також інші об'єкти як такі, що відповідно до закону є реальною загрозою виникнення надзвичайної ситуації техногенного та природного характеру [1; 2, с. 95]. Разом з тим, з положень цього ж законодавчого акта можна зробити висновок, що такі об'єкти знаходяться у власності або користуванні юридичних або фізичних осіб. Отже, до об'єктів підвищеної небезпеки можна віднести небезпечні виробництва, споруди, пристрої, речовини та інш., що можуть негативно впливати на стан навколишнього середовища.

Під особливо небезпечними підприємствами законодавець розуміє суб'єктів підприємницької діяльності вугільної, гірничодобувної, атомної, хімічної, хіміко-металургійної, нафтопереробної, інших галузей, визначених відповідними рішеннями Кабінету міністрів України, припинення діяльності яких потребує здійснення спеціальних заходів щодо запобігання заподіяння шкоди життю та здоров'ю громадян, майну, спорудам, навколишньому природному середовищу [2]. Таке визначення має місце в господарському законодавстві.

Порівнюючи обидва терміни ми прийшли до висновку про те, що співвідношення між ними зводиться до наступного. Об'єкт підвищеної небезпеки є складовою частиною майнового комплексу юридичної особи, тобто сам по собі він не може бути визнаний банкрутом, оскільки не є суб'єктом господарського права. Навпаки, особливо небезпечне підприємство є суб'єктом господарського права та може бути визнано банкрутом в господарському суді. Але, щоб підприємство визнали особливо небезпечним, його керівництво повинно надати господарському суду докази, що підтверджують належність його до такої категорії. Цими доказами й будуть виступати належні підприємству об'єкти підвищеної небезпеки.

Зміни до законодавства про банкрутство особливо небезпечних підприємств можна звести до наступних:

- а) скорочення терміну санації;
- б) деталізація норм щодо договору поруки;
- в) зміни в порядку реалізації майна.

Враховуючи, що нова редакція Закону про банкрутство передбачає скорочення деяких строків (стосовно окремих процедур), законодавець не обійшов увагою і термін санації особливо небезпечного підприємства. Якщо в чинній редакції санація може бути продовжена до десяти років при виконанні певних умов, то в майбутньому, така норма виключена з закону, оскільки практика показала недоцільність застосування такої норми. Це пояснюється, на наш погляд, тим, що термін у десять років лише затягує процедуру банкрутства та не вирішує питань врахування екологічних факторів в такому процесі. Проаналізувавши положення обох редакцій, ми прийшли до висновку про те, що скорочення строку санації особливо небезпечного підприємства буде лише приводом для найскорішого вирішення питань щодо екологічної безпеки діяльності підприємства чи її припинення.

Стосовно договору поруки можна сказати, що новою редакцією уточнюється перелік документів, що додаються до заяви про поруку. Однак позитивним, на нашу думку, є те, що поручитель, в ролі якого виступає Кабінет міністрів України, Рада міністрів АР Крим або органи місцевого самоврядування, може з'явитися у справі про банкрутство підприємства будь якої форми власності, а не тільки державної. Ця норма відповідає вимогам ЄС стосовно рівності всіх форм власності у справі про банкрутство.

Новою редакцією Закону про банкрутство передбачається новий порядок реалізації майна особливо небезпечного підприємства. Так, замість виключно конкурсу, що має місце в чинній редакції, з'явилася можливість проведення аукціону, що полегшує роботу і торгової організації, і арбітражного керуючого. Крім того, якщо внаслідок повторного проведення аукціону цілісний майновий комплекс не було продано, то продаж майна здійснюється частинами. Такі Лоти погоджуються з державним органом, до компетенції якого належить сфера діяльності цього підприємства-банкрута. Нові норми повинні позитивно відбитися на практиці, оскільки вони сприяють скороченню терміну процедури банкрутства шляхом реалізації майна декільком особам, які витрачають не такі великі кошти, ніж ті, що вони витратили б на покупку цілісного майнового комплексу.

Не зважаючи на те, що в нову редакцію Закону про банкрутство внесено деякі позитивні зміни, основні питання щодо врахування екологічних вимог при банкрутстві особливо небезпечних підприємств (особливостей) залишилися поза увагою розробників законопроекту та законодавця. Проблема процедури розробки законопроектів в Україні не нова. Слід констатувати, що в цьому процесі не завжди беруть участь спеціалісти вузьких напрямків. Так, до розробки статті 85 нової редакції Закону про банкрутство щодо особливостей банкрутства особливо небезпечних підприємств необхідно було залучати спеціалістів зі сфери охорони навколишнього середовища, а не тільки цивілістів та суддів. Відповідно в новій редакції не знайшли відображення питання врахування екологічних вимог при банкрутстві особливо небезпечних підприємств, що сьогодні дуже важливо для екологічної безпеки та сталого розвитку нашої держави. Крім того, незрозумілою залишається норма закону, що відносить всі вимоги щодо відшкодування витрат на заходи по запобіганню заподіяння можливої шкоди життю та здоров'ю громадян, навколишньому природному середовищу, а також відшкодування витрат на заходи з безпечного завершення діяльності до третьої черги. На наш погляд, ці вимоги слід віднести до другої черги.

Виходячи з вищевикладеного, слід зробити наступний висновок. Нова редакція Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» більш детально регламентує правила банкрутства особливо небезпечних підприємств. Разом з тим, законодавство потребує більш детального відображення в ньому саме екологічних норм. Тому законодавчий акт, що нами розглядається, вимагає більш глибокого наукового аналізу та розробки змін відносно механізму врахування екологічних вимог при банкрутстві особливо небезпечних підприємств.

Список літератури

- ✓ Закон України «Про об'єкти підвищеної безпеки» // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 15. – Ст. 73.

✓ Екологічне право України: підруч. для студ. Вищих навч. Закладів / за ред. Каракаша І.І. – Одеса: Фенікс, 2012. – 788 с.

✓ Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом». – Х.: Одіссей, 2012. – 128 с.

Розумович І.Н. Особенности банкротства особо опасных предприятий согласно новой редакции Закона Украины «О восстановлении платежеспособности должника или признании его банкротом» / Розумович І.Н. // Ученые записки Таврического национального университета имени В.И. Вернадского. Серия: Юридические науки. – 2012. – Т. 25 (64). № 2. 2012. – С. 148-151.

В научной статье исследован вопрос относительно отображения в действующем законодательстве о банкротстве особенностей банкротства особо опасных предприятий, выявлены недостатки, требующие дальнейших научных исследований и внесения изменений в действующее законодательство Украины.

Ключевые слова: объект повышенной опасности, особо опасное предприятие, банкротство, экологические требования.

Rozumovych I. Features of bankruptcy higher dangerous companies according to new Ukrainian law «About re-establishment of solvency of debtor or bankruptcy» / I. Rozumovych // Scientific Notes of Tavrida National V. I. Vernadsky University. – Series : Juridical sciences. – 2012. – Vol. 25 (64). № 2. 2012. – P. 148-151.

The research article makes an investigation into the matter of reflection in the current bankruptcy laws of the peculiarities of bankruptcy of high-risk enterprises, identifies the disadvantages, which require further scientific investigation and introduction of amendments to the current legislation of Ukraine.

Key words: high-risk facilities, high-risk enterprise, bankruptcy, environmental requirements.